FEMALE MODELS OF HOLINESS. DOCTORES ECCLESIAE

Mirela Aioane
Senior Lecturer, PhD., „Al.I.Cuza" University of Iaşi

Abstract: The paper presents the spiritual activity of three nuns who eventually became sacred as well as doctores ecclesiae, the only women having this title: Ecaterina of Siena (the 14th century), Teresa de Avila (the 16th century) and Teresa de Lisieux (the 19th century).We are going to emphasize Ecaterina of Sienna (the author of The Letters), the holy patron of Europe, the Christians protector of the European Union, The actor of some special experiences, a real example for the female religious writings of centuries to come, having an important place in the history of the Italian language as well as in the Italian linguistics.We are going to mention the books with a religious content of the other two teachers of the church Teresa de Avila and her The Inner Castle and Teresa de Lisieux, the holy patron of France, the follower of Ecaterina's ideas, with her The History of a Soul, both works being translated into Romanian.The list of mystical women and nuns who made contribution to the renewal of Christian spirituality is very long and it demonstrates that the choice of the monasticpath belonged to themselves, that it was not imposed from the exterior.

Keywords: female religious writings, spiritual activity, doctor of the church

Discriminarea femeii, temă veche, dezbătută de secole, reluată recent în media, cu referire directă la numărul femeilor in politica europeană și, mai ales, în funcțiile de conducere ale unor partide politice, ironiile permanente la adresa puținelor reprezentante politice ale sexului frumos, ne-au determinat să reluăm tema dintr-o alta perspectivă și în alt domeniu. Am mai scris despre rolul femeii în publicitate, femeia văzută ca un simplu obiect, despre sexismul lingvistic, iar astăzi, ținând cont de noul context politic european actual, amestecul voit sau involuntar de credințe religioase sau de...necredință, se pune iar, cu putere, problema femeii aflată într-o situație de inferioritate.

Un interesant studiu al lingvistei italiene, Rita Librandi (*La letteratura religiosa*, Bologna, Il Mulino, 2012) si multe alte materiale, precum și emisiuni religioase televizate despre acest subiect mi-a oferit ideea unei lucrări despre rolul misionar al unor călugărițe catolice *La scrittura religiosa femminilein volgare italiano* în secolul al XIV-lea și, deși nu este un subiect inedit, este uneori benefică o întoarcere în timp pentru a înțelege prezentul.

În Faptele Apostolilor (Noul Testament), în capitolul 18 (8-10) citim că Apostolul Pavel a dus în Corint cuvântul evangheliei, formând în oraș o mare comunitate creștină. A adresat Corintenilor două dintre scrisorile sale cele mai importante. Din prima scrisoare aflăm și indicațiile pe care le dă Pavel femeilor: le impune tăcerea în biserică (1 Corinteni): *Ca în toate Bisericile sfinților, femeile voastre să tacă în biserică, căci lor nu le este îngăduit să vorbească, ci să se supună, precum zice și Legea. Iar daca voiesc să învețe ceva, să întrebe acasă pe bărbații lor, căci este rușinos ca femeile să vorbească în adunare.*

Este un pasaj din Biblie mult comentat și astăzi, legat de interzicerea impusă femeilor de a predica în biserică și de a comenta Sfânta Scriptură în fața credincioșilor.[1]

Interesantă este interpretarea pe care o dă acestui pasaj biblic Domenica da Paradiso (1473-1553), o călugăriță florentină, care preda și difuza în mănăstire cuvântul Domnului călugărițelor surori și putea fi ascultată, lânga zidurile mănăstirii chiar de un public masculin, chiar dacă puțin numeros: *Io farò come disse San Paulo, che quando lui predicava, quelle*

[1]*Noul Testament,* Iași, Sapientia, 2002, 1 Corinteni, p.393

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

donne che havevano udito la predica sua facevano rumore e strepito e parlavano, e san Paulo disse ch'elle tacessino in chiesa e tornassino a casa e domandassino a' lor mariti, e facenssosi dire quel che'elle non intendevano. Et a quel modo disse che la donna tacesse e non facesse –prediche in chiesa. Et io uso andare in casa al mio sposo, quando io sento qualche cosa ch'egli ha ditto (Domenica da Paradiso, *Sermoni*, 143)[2]

"Soțul" (*mio sposo*) pe care îl consultă Domenica este Fiul lui Dmnezeu; are privilegiul de a cere informații direct de la Dumnezeu. Acest fragment ne demonstrează, în opinia autoarei, două aspecte constante ale scrierilor religioase atribuite femeilor: pe de o parte, acceptarea incapacității intelectuale atribuită de Apostolul Pavel femeii, in general si, pe de altă parte, posibilitatea ca aceasta să acceadă direct la învățătura divină și să ceară direct de la Dumnezeu cuvintele pe care să le rostească. În consecință, de-a lungul secolelor, chiar atunci când nu le-a fost negat accesul la instruire, la învățătură, multe femei mistice, călugărite, în special, protagonistele unor experiențe mistice asemănătore celui prezentat anterior (Domenica), vor susține că toate cunoștințele pe care le dețin nu provin din studiul personal sau din vreun alt merit individual, ci izvorul lor de cunoștere este doar Dumnezeu. Comunicarea directă cu divinitatea le permite să urmeze un model de sfințenie, care nu se naște ca o consecință a studiului, ceea ce le determină să admită că sunt incapabile să se exprime si se prezintă pline de modestie ca neavând niciun merit personal.

Posibilitatea femeilor de a studia varia în funcție de clasa socială careia îi aparțineau sau din care proveneau; numărul analfabeților în Italia Evului mediu era majoritar, însă unele femei primeau educație acasă, averau uneori profesori privați sau erau educate în mănăstiri, unde puteau găsi timp pentru lectură, care le-ar fi fost negată în viața obișnuită de familie. Biserica și credința religioasă exercitau un imbold intens spre albabetizare; în schimb, societatea laică nu considera relevantă sau necesara, instruirea femeilor. Se credea că o femeie nu are nevoie de multă cultură pentru a fi mamă și soție. Această mentalitate, se știe, a existat de-a lungul secolelor și a fost combătută de biserică, care recomanda tăcerea, însă invita la lectura textelor sacre si solicita ascultarea predicilor. Călugărițele, încă de la finele secolului al XIII-lea, trebuiau sa știe să citească și să scrie pentru a putea sa acceadă direct la cuvântul lui Dumnezeu.

Nel *Libro di buoni costumi* de Paolo da Certaldo, se spune clar ca educația fetelor trebuia sa „privilegiare l'arte del cucito, perché non istà troppo bene a una femmina saper legiere, se non la volessi fare monaca" (să aibă în vedere arta cusutului, pentru că nu-i stă bine unei fete să știe să citească, dacă nu se face călugăriță) (trad.n). Cu toate acestea, nu erau numeroase femeile care aveau acces la studii universitare si, mai ales, teologice. Mare parte a literaturii religioase scrisă de femei cuprinde scrisori sau autobiografii, care prezintă experiențe personale, viziuni mistice sau pure viziuni, care demonstrează cunoașterea doctrinei creștine, însă nu conțin neapărat interpretări teoretice.

Călugărițele erau îndemnate de părinții lor spirituali, preoții confesori, sa aștearnă pe hârtie experiențele lor mistice, care apoi să fie refăcute lingvistic și deseori se intervenea și asupra conținutului. Transcrierile erau realizate de mână bărbătească, astfel încât este dificil de stabilit măsura în care aceste texte pot fi considerate autentice. Se pare că deseori aceste călugărițe care trăiau experiențe mistice și le expuneau în scris, erau inconjurate de mult respect din partea confesorilor lor, care se puteau chiar transforma în simpli elevi, dornici sa cunoască mărturiile mistice și respectivele lor interpretări, inspirate direct de Dumnezeu. In consecință, călugărițele deveneau fiice spirituale, cărora li se cerea ajutor spiritual. Rita Librandi, cercetătoarea care ne-a oferit aceste informații, ne expune exemplul lui Francesco Onesti da Castiglione, slujitor in biserica San Lorenzo din Florența, cunoscător al culturii umaniste, tatăl spiritual al călugăriței Domenica da Paradiso pe care nu se sfia s-o consulte și

[2] Cfr. Rita, Librandi, *La letteratura religiosa,* Bologna, il Mulino, 2012, pp 48-49

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

să-i ceară explicații asupra Sfintelor Scripturi. Astfel părintele Francesco Onesti, după cum relatează Domenica în *Dichiarazioni*, i-a cerut să interpreteze capitolul al XV-lea din *Geneză*, capitolul în care Dumnezeu ii promite lui Avram (Abraham) că va avea mulți urmași și un loc pe pământ pentru poporul său. Părintele Francesco credea că Domenica se află sub inspirație divină și ar fi putut să cunoască mult mai bine adevărul, deși, el, om de cultură al vremii, citise deja mărturiile altor sfinți: *"benché sancto Agostino, sancto Ambrosio et altri doctori sopra dicta historica molti misterii habbino enarrati et scripti*". Confesorul însă, neavând încredere deplină în capacitățile intelectuale ale călugăriței, *„come a quella che non sa leggere né scrivere"*, cum declară ea însăși, îi expune oral fragmentul respectiv. (Dichiarazione della ven. sora Domenica sopra el XV capitulo del Genesi, Archivio del monastero della Crocetta)[3]. În concepția lingvistului Francesco Bruni, în ciuda faptului ca multe femei reușeau să studieze și încercau să se impună prin explicarea textelor sacre, limba folosită rămâne la nivelul celei folosite în documentele scrise de semiculți, de persoane neinstruite.[4]

Ecaterina din Siena, protagonista unei experiențe excepționale, care, prin prezența ei constantă în miezul evenimentelor istorice de marcă pe care le-a trăit, rămâne un model mereu viu de sfințenie feminină, un real exemplu pentru scriitura religioasă feminină ulterioară. Influența exercitată de Ecaterina se datorează și difuzării operei sale prin intermediul tiparului. Operelor dictate de ea li se adaugă numeroase ediții ale biografiei *Legenda maior* de Raimondo da Capua, cu multe traduceri în limba italiană vulgara. *Le lettere (Scrisorile, Epistolele)* Ecaterinei din Siena s-au bucurat de un mare prestigiu datorat lui Aldo Manuzio, tipograf, care în anul 1500, cu prilejul ianugurării unui format economic, a publicat *Le Epistole*, urmate apoi de culegerea de poezii (*Canzoniere*) a lui Petrarca (1501) și de *Commedia* lui Dante în 1502. Aldo Manuzio urmărea prin editarea operei Caterinei da Siena nu numai sa difuzeze literatură în limba italiană, ci și să divulge o nouă reformă religioasă, o reînoire a Bisericii. Epistolele erau dedicate cardinalului Francesco Piccolomini si voia ca ideile exprimate de Ecaterina să se răspândească în lume, ca „gravissimi predicatori".[5]

Astfel, *Scrisorile* (307, la număr)Ecaterinei au atras atenția cititorilor, atât din motive religioase, cât și pentru limba italiană folosită în aceste texte; opera Ecaterinei ocupă un loc important în istoria limbii italiene și în lingvistica italiană. Girolamo Gigli, filolog și autor de texte teatrale, în 1717, realizează un dicționar, *Vocabolario cateriniano,* iar scrisorile Ecaterinei din Siena au fost astfel introduse în polemica privind supremația modelelor florentine sau sieneze, privind limba italiană vulgară. Gigli se străduia să demonstreze contribuția decisivă pe care a avut-o Ecaterina în formarea limbii italiene literare, arătând că limba italiană folosită în secolul al XVIII-lea coincidea cu toscana secolului al XIV-lea, regăsită în textele Ecaterinei din Siena. În acea perioadă s-au reeditat toate operele sfintei: astfel, în 1717 il D*ialogo*, apoi viața sa din *Legenda maior* a lui Raimondo da Capua, după aceea, îm 1723 și 1721, cele două volume ale *Scrisorilor*. Ecaterina era așadar așezată alături de marile personalități literare ale secolului al XIV-lea, ceea ce a condus la o polemică față de poziția adoptată de Accademia della Crusca. Toată această polemică l-a determinat pe Gigli să-și retragă afirmațiile, iar respectivul Vocabular ecaterinian a fost condamnat simbolic la ardere pe rug. Scrisorile Ecaterinei au fost însă incluse în a treia ediție a Vocabularului della Crusca (1691), dar, niciodată citate pentru niciun cuvânt. Cu toate acestea, li s-a recunoscut valoarea lingvistică și literară. Mai târziu, în 1860, Niccolò Tommaseo, mare literat și lexicograf, a realizat o nouă ediție a *Scrisorilor*, însă era interesat nu atât de aspectul

[3]Rita,Librandi, op.cit. p.50
[4]F.Bruni, *L'Italiano. Elementi di storia della lingua e della cultura,* Torino, UTET, 1984
[5] Rita, Librandi, idem, p.53

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

lingvistic, recunoscând că a intervenit asupra textului și a eliminat regionalismele sieneze care se îndepărtau de limba literară (adică, florentină), ci de valoarea morală și literară a lor. Tommaseo o situează pe Ecaterina din Siena alături de Dante și nu de Boccaccio sau Petrarca, considerate modele de proză și de poezie de Pietro Bembo în Cinquecento-ul italian (secolul al XVI-lea), în *Prose della volgar lingua,* expresie a teoria arhaizante din 1525 în dezbaterea celebrei dispute lingvistice "la questione della lingua", problema limbii. Mai târziu apoi, Francesco De Sanctis o include pe Ecaterina din Siena printre autorii prezentați în *Storia della letteratura italiana* (1870), prima de acest fel dupa unirea politică din 1860.

Cu timpul, însă, s-a pus problema autenticității relative a scrierilor aparținând femeilor și cu atât mai mult, când acestea nu au fost efectiv scrise de ele, ci au fost, în mare măsură, dictate. Nu se știe cu precizie dacă Ecaterina știa să scrie, deoarece pe vremea aceea, între a citi și a scrie era o mare deosebire; capacitatea de a citi era mai ușor însușită. În scrisoarea nr. 272 din ediția Tommaseo[6], Ecaterina declară că darul scrisului i-a fost trimis în mod miraculos. Nu se poate nega, însă, că știa să citească și astfel putea interveni asupra textelor transcrise, eventual, corectându-le.

Scrisorile Ecaterinei din Siena[7] au un caracter unitar. Dorea să transmită învățăminte, să explice și să convingă, strategii ale oratoriei sacre, la care Ecaterina recurge deseori și fuseseră deja observate de tipograful Aldo Manuzio. Ecaterina folosește adresarea directă către Creator, cu exclamații neașteptate: "*Non pare che lo stolto uomo senta né vegga tanto caldo e calore d'amore che, se fussimo di pietra, doveremmo essere già scoppiati.* ***Ohimé, ohimé, disaventurata a me****, non ci so vedere altra cagione"* (lett.nr.101). Ecaterina este foarte atentă când își formulează cererile destinatarilor scrisorilor; astfel, alternează verbele *volere* (a vrea) și *pregare* (a se ruga) arătându-și propria voință: în cazurile în care folosește *voglio* (vreau) impune un anumit comportament religios; când spune *prego* (rog, mă rog)își exprimă dorința pentru executarea unei acțiuni politice: "***Voglio*** *che siate quello vero e buono pastore che, se aveste cento migliaia di vite, vi disponiate tutte a darle per l'onore di Dio e salute delle creature:* ***Pregovi*** *che vi mandiate profferendo come padre, in quello modo che Dio v'amaestra, a Lucca e a Pisa, sovenendoli in ciò che si può e invitandoli a stare fermi eperseveranti*" (Caterina, *Epistolario*, lett.nr.185)[8].

O altă constantă observată de lingviști în scrierile Ecaterinei din Siena este prezența repetată a atributelor substantivale genitivale (în limba italiană, complementi di specificazione, metafore della specificazione), construcții în care o imagine concretă este alăturată uneia spirituale, abstracte: *l'occhio dell'intelletto, la nuvola dell'amor proprio, la chiave del sangue di Cristo* (che apre il Paradiso)*, il coltello dell'odio*. Astfel de imagini metaforice se regăsesc și la Dante (*la navicella del mio ingegno-Purgatorio*, I,20) și își au originea în Sfintele Scripturi- *il pane della salvezza eterna*. Astfel de imagini metaforice sunt foarte frecvente în scrierile Ecaterinei din Siena, devenind o trăsătura distinctivă, un model de sfințenie femminină, ce va fi apoi imitat de alte scriitoare mistice în secolele următoare. După părerea unanimă a cercetătorilor care s-au aplecat asupra *Scrisorilor*, construcția sintactica a frazelor este coonstant adecvată intențiilor autoarei de a afirma, de a preda, de a explica, de a îndemna și a convinge, strategii ale oratoriei sacre: *Corite, corite, corite*![9] (Alergați, alergați, alergați –la El, la Fiul lui Dumnezeu (trad.n.)

Formulele inițiale ale scrisorilor Ecaterinei sunt, în mare parte, astfel alcătuite: *Al nome di Gesù Cristo crucifisso e di Maria dolce, madre del Figliuolo di Dio*[10] (srisoare către

[6]Rita Librandi, op.cit. pp.55-56
[7]Vezi și https://paxlaur.com

[9]*Epistolario*, 113, cfr. Rita, Librandi, op.cit., p.55
[10]În numele lui Isus Cristos crucificat și al dulcei Marii, Mama Fiului lui Dumnezeu (trad.n.)

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

San Gregorio XI)[11], *Dimandovi umilemente la vostra benedizione e perdonate la mia presunzione, che presummo di scrivare a voi. Gesù dolce, Gesù*[12]*- scrisoarea 185* iar cele de încheiere: *Permanete ne la santa e dolce delizione di Dio*[13] ; *Amatevi, amatevi, amatevi* - scrisoarea 187[14]; *Confortatevi insieme in Cristo Gesù*[15].

Mistica dominicană, Ecaterina, este și autoarea cărții Libro della divina dottrina sau Dialogo della divina Provvidenza (Dialogul despre providența divină), operă dictată unor scribi, în care vorbește despre grija profetică a lui Dumnezeu pentru creaturile sale, operă care a contribuit mult la decizia luată de papa Paul al VI-lea, la 4 octombrie 1970, de a o declara pe sfânta Ecaterina de Siena doctor al Bisericii.

Cine este *astăzi* Ecaterina din Siena? În octombrie 1999, papa Ioan Paul al II-lea o desemnează Sfânta patroană spirituală a Europei, apreciind opera ei ca fiind "una grande opera di Dio", învățăturile sale s-au răspândit în toată Europa și ca semn al recunoașterii misiunii europene, a rolului pe care l-a avut Sfânta Ecaterina pentru pacea și pentru uniunea europeană la care se consideră că a contribuit prin protecția și misiunea ei creștină, s-a construit un sanctuar în anul 1968 la Astened, la granița dintre trei state europene: Belgia, Olanda și Germania, un loc de pelerinaj și rugăciune. Deși a trăit doar 33 de ani (s-a născut în 1347, a 24-a fiică a unui zugrav), lipsită de orice instruire, a știut să atragă atenția personalităților politice, civile și ecleziastice ale vremii sale, luptând pentru pacea universală. A fi femeie era un stigmat foarte greu de purtat în secolul al XIV-lea. A fost primită și ascultată de papi, cardinali, suverani din întreaga Europă. A reușit să transfere sediul papal la Roma, a apărat pontificatul în marea schismă din occident și a îndeamnat Europa distrusă de războaie fratricide să se unească în numele lui Cristos. Este considerat un miracol faptul că o călugăriță dominicană, de origine foarte modestă, a reușit să poarte o corespondență susținută cu oamenii politici ai timpului său, folosind un ton ferm, dar reușind să păstreze permanent o nuanță de umilință în scrieri. A fost desemnată Sfânta patroană spirituală a Italiei, alături de San Francesco d'Assisi, iar în 4 octombrie 1970 este numită Doctor al Bisericii. Sfânta Ecaterina din Siena împreună cu Teresa d'Avila sunt primele femei cărora li s-a acordat acest titlu.

Modelul spiritual al Ecaterinei din Siena a depășit granițele Evului mediu, devenind, cu precădere, un exemplu cu efecte de durată asupra femeilor, protagoniste ale unei noi spiritualități. Astfel, fervoarea practicării și răspândirii cultului creștin, a determinat apariția unor reforme privind viața în mănăstiri și s-a ajuns, în secolul al XV-lea la forme de viață religioasă în afara zidurilor mănăstirilor, neclaustrală. Astfel, femei laice, credincioase puteau trăi în propriile case sau se puteau reuni în mici comunități, urmând reguli și purtând veșminte aprobate de autoritățile bisericești ale vremii. O inițiativă de acest gen îi revine Francescăi Bussa de Leoni care fondează la Roma o comunitate de femei laice, unde s-a retras după moartea soțului, cu nume nou, Francesca Romana. Experiența sa s-a desfășurat sub oblăduirea ordinului Benedictinilor Olivetani. La fel ca si Ecaterina din Siena, Francesca urmărea salvarea Romei și a Bisericii.

Lista femeilor mistice și a călugărițelor care au participat la reînnoirea spiritualității creștine este foarte lungă și demonstrează că alegerea unei căi monahale le aparținea, nu le era impusă, ci, mai degrabă, erau impuse și aranjate de părinți căsătoriile, bazate pe interese materiale, de cele mai multe ori, care le împiedicau accesul la studiu. Deseori, femeile preferau să nu devină soții, ci să se dedice unor interese culturale. Citām aici cazul Caterinei

[11]Caterina, Lettere 185
[12] Cerându-vă cu umilință binecuvântarea, iertați-mi îndrăzneala pe care am avut-o de a vă scrie. Isuse dulce, Isuse! (trad.n.)
[13]Rămâneti în sfânta și dulcea adoratie a lui Dumnezeu (trad.n.)
[14] Iubiți-vă, iubiți-vă, iubiți-vă! (trad.n.)
[15] Întăriți-vă împreună în Isus Cristos! (trad.n.)

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

Vigri, Caterina da Bologna, ale cărei opere *Sette armi spirituali)* se află la mănăstirea Corpus Domini din Bologna și demonstrează capacitatea autoarei de a depăși lingvistic trăsăturile locale, fiind vorba de o limbă comună, bazată pe toscană. Opera sa (scrisă între 1438 și revăzută în 1450 și 1456) are zece capitole și se adresează călugărițelor; în mare parte li se indică cum să scape de rău și ce arme să folosească. A șaptea armă se referă la folosirea lecturii Sfintelor Scripturi, o indicație foarte interesantă, care îndeamnă la lectura directă a textelor sacre.Textul este, după părerea lingviștilor care s-au aplecat asupra lui, foarte interesant și din punct de vedere lingvistic: Caterina Vigri elimină multe trăsături regionale, adoptând forme toscane, florentine, eliminând grafii latinizante -*sancte-sante*, astfel încât se poate afirma că aceste scrieri au contribuit la afirmarea unei limbi italiene *comune.* Francesco Bruni ne oferă exemplul unui text, provenit de la mănăstirea maicilor Clarisse, din Monteluce la Perugia: *In vulgariççando sequitaremo uno comune parlare toscano, però che è il più integro, il più acto comunemente de tucta la Ytalia, il più piacevole, il più intendevole da ogni lingua*[16]. Nu facem referire aici asupra scrierilor poetice –rime spirituali- ale femeilor creștine, dar adaăugăm doar un fragment rimat din *Sette armi* (Caterina Vigri): versuri care ajută la memorarea datoriilor pe care le au de îndeplinit călugărițele:
Adoncha non esser pigra e timeda nel male patire e nel bene adoperare,

Ché se con grande violentia non te forzarai

De Iesù Cristo vera spoxa non serai,

E se per lui pena portarai

Conn esso in gloria senpre vivrerai...(p.39)[17]

(Deci, nu fi leneșă și timidă când trebuie să suporți răul și să faci binele

Pentru că, dacă nu vei face efortul cu mare violență

Nu vei fi soția lui Iisus

Și dacă pentru el chin vei suporta,

Vei trăi pentru totdeauna in glorie cu el) (trad.n).

Trebuie să amintim aici un nume foarte important al unei mistice spaniole, printre marile sfinte ale bisericii catolice, doctori ai bisericii, nume deja amintit mai sus, Teresa d'Avila, Teresa lui Isus, călugăriță spaniolă, care a trăit în secolul al XVI-lea și care a făcut parte din ordinul călugărițelor și fraților Carmelitani desculți, fondatoarea multor mănăstiri în Spania și în Portugalia, la Lisabona, autoare a mai multor scrieri, maxime, rugăciuni, poezii, opera sa de notorietate fiind *Castillo Interior,* una dintre cele mai importante scrieri mistice medievale crestine, una dintre cele mai importante opere ale literaturii spaniole medievale, autoarea descriindu-și experientele relatiei sale cu Dumnezeu. (*Castelul interior*, Iași, Ars Longa, 2007, traducere în limba română de Cristian Tămaș).

Teresa de Avila, Teresa lui Isus, a fost declarată sfântă de către papa Gregoriu în 1612 și apoi, în 1970, declarată împreună cu Ecaterina din Siena, doctor al bisericii de către papa Paul al VI-lea.

[16]F., Bruni, *La città divisa.Le parti e il bene comune da Dante a Guicciardini*, Bologna, Il Mulino, 2003, p.242
[17]Rita, Librandi, op.cit., p.62

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

Un alt mare nume de sfântă catolică, autoarea unei autobiografii care a făcut-o celebră și care, practic, ne-a oferit ideea acestei lucrări, este Teresa de Lisieux, o continuatoare a ideilor ecaterinei din Siena, Sfânta Teresa a Pruncului Isus, autoarea cărții *Istoria unui suflet,* (traducere din limba franceză, pr. Eusebiu Cosma și Marina Fara, București, Editura Pauline, 2003), este considerată o mare sfântă, o mare personalitate istorică, un simbol deoarece este reprezentativă pentru pentru trăirea spirituală a epocii pe are o traversăm azi. Autobiografia ei comunica cu sufletele mici, cu copiii, în special, cărora le arată *calea copilăriei spirituale,* cuvinte rostite de Papa Pius al XI-lea, cu prilejul canonizării ei în anul 1925. Trebuie sa spunem ca Teresa de Lisieux a trăit doar 24 de ani (1873-1897); a scris caietul cu amintiri la cererea stareței (maica Agneza) mănăstirii Carmel din Lisieux.

Este interesant că în 1927, papa Pius al XI-lea o numește pe Teresa de Lisieux patroana misionarilor și a misiunilor, deși niciodată, în scurta sa viață nu a părăsit mănăstirea. În anul 1944, Papa Pius al XII-lea o numește pe Teresa de Lisieux, patroana spirituală a Franței, alături de Ioana D'Arc. Papa Ioan Paul al II-lea o proclamă pe Teresa cea Mică (cea mare este teresa d'Avila), în 1997, la Paris, Doctor al bisericii, *Doctor ecclesiae*.

Istoria unui suflet are trei părți: Manuscrisul A, dedicat cucernicei maici Agneza a lui Isus; a doua parte, Manuscrisul B- Scrisoare către sora Maria a Sfintei Inimi și Manuscrisul C- adresat Maicii Maria de Gonzaga, care îi dedicase Teresei un frate spiritual, preotul Roulland, al misiunilor străine, căruia trebuia să-i fie mentor și învățătoare; Maica Maria de Gonzaga îi ordonă Teresei, foarte bolnavă, în ultimele luni ale vieții sale, să-și continuie autobiografia. Catedrala Sfintei Teresa de Lisieux în Franța este al doilea loc de pelerinaj, după Lourdes.

Istoria unui suflet pare uneori a se adresa copiilor, însă este plină de smerenie, de ascultare față de divinitate, de mulțumire pentru suferințele pe care le îndură, dar și de învățăminte pentru surori, frați, membri ai familiei. Uneori Teresa se adresează maicii superioare (*Scumpa maica,Maică, Soră*), alteori, se adresează direct lui Iisus: *O, Isuse, O, Preiubitul meu)*

Ideea de a mă opri asupra acestui subiect mi-a fost sugerată de o emisiune a televiziunii italiene, Rai1, *A sua immagine*, o emisiune de duminică, în care se dezbat probleme actuale, cu precădere fapte, misiuni, discursuri ale papei Francisc. În duminica din 17 octombrie 2015, papa Francisc i-a declarat sfinți pe părinții Teresei de Lisieux, Zeline și Louis Martin), beatificați de Papa Ioan Paul al -II-lea deja în 2008, având astfel loc, o canonizare a familiei Martin, după obiceiul bisericii catolice (mama sa, moartă când Teresa avea doar 4 ani, iar tatăl său, când Teresa avea 23 de ani) , fapt care m-a determinat să mă informez mai mult asupra vieții ei și a scriitoarelor călugărițe, urmând o ordine cronologică, pornind de la Ecaterina din Siena si realizând o trecere în revistă a doctorilor bisericii catolice, cele trei sfinte, Ecaterina, Teresa d'Avila și Teresa de Lisieux, fiind singurele femei, doctori ai bisericii.

BIBLIOGRAPHY

Bruni, Francesco, *L'Italiano. Elementi di storia della lingua e della cultura*, Torino, UTET, 1984

Bruni, Francesco, *La città divisa.Le parti e il bene comune da Dante a Guicciardini*, Bologna, Il Mulino, 2003

Librandi, Rita, *La letteratura religiosa*, Bologna, Il Mulino, 2012

Noul Testament, traducere, introduceri și note: pr. Alois Bulai, pr.Anton Budău, Iași, Sapientia, 2002

Sfânta Terera a Pruncului Isus, *Istoria unui suflet*, București, Editura Pauline, 2003

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)

Caterina, Lettere, 185 (site)
treccani.it enciclopedia
paxlaur.com

BDD-A28257 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:52:15 UTC)